

NOS in kaart

Een kwantitatieve inhoudsanalyse van het online buitenlandse nieuws
van de NOS

Jelmer Witteveen

1712683

Cambridgelaan 783 K5

3584 DW Utrecht

+31 6 2925 1260

jelmer.witteveen@student.hu.nl

Hogeschool Utrecht

Opleiding: B Journalistiek

JJO-AFSTUDSEM-19

Periode: A/B

Collegejaar: 2022/2023

Coach: Neeltje Huirne

Abstract

In dit onderzoek is onderzocht in hoeverre er een trend te zien is in de landen waarover de NOS online heeft geschreven in de periode van 2011 tot en met 2021. In de literatuurstudie van dit onderzoek is gekeken naar wat er te vinden is in de literatuur over buitenlands nieuws, wat de NOS ziet als nieuws en in hoeverre dit aansluit op de Code voor de journalistiek. Aansluitend is er een kwantitatieve inhoudsanalyse gemaakt van 2820 artikelen, verspreid over de jaren 2011, 2016 en 2021 van het buitenlandarchief van de NOS. Op basis van de literatuurstudie en de resultaten uit de kwantitatieve inhoudsanalyse worden conclusies getrokken.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat verreweg de meeste buitenlandse nieuwsartikelen van de NOS gaan over de Verenigde Staten. Ook wordt er veel geschreven over nabijgelegen landen als Verenigd Koninkrijk, België, Duitsland, Italië en Frankrijk. Daarnaast wordt er veel geschreven over landen waar een eenmalig of terugkerend conflict plaatsvindt en over landen die economisch belangrijker worden voor Nederland of waar het conflict over de jaren heen groeit.

Dit onderzoek is slechts een verkennend onderzoek. Om uitspraken te kunnen doen over de volledige periode van 2011-2021 is een breder onderzoek nodig.

Inhoudsopgave

<i>Hoofdstuk</i>	<i>Pagina</i>
Abstract	1
Aanleiding	3
Onderzoeksvragen	4
Literatuurstudie	4
Methode	9
Resultaten	10
Conclusie	18
Discussie	19
Bronnenlijst	20
Bijlagen	24
Bijlage 1: constructed week samples	24
Bijlage 2: codesheet	25

Aanleiding

In 2015 en 2016 werd mijn telefoon overladen met pushmeldingen van nieuwsapps over aanslagen in Europa. Dagenlang beheersten schietpartijen in Parijs en bomaanslagen in Brussel het nieuws. Ik zat in mijn vijfde jaar van het VWO en was een echte nieuwswijk, waardoor ik al het nieuws over de aanslagen wilde lezen, bekijken en beluisteren. Wat ik destijds interessant vond, was de kritiek op de manier waarop diverse media verslag deden van de aanslagen. Zo kreeg de NOS veel kritische reacties over het feit dat ze veel meer aandacht besteedden aan de aanslagen in Parijs en Brussel dan aan de aanslagen in Ankara en Istanboel (NOS op 3, 2016).

Voor het vak filosofie dat ik destijds volgde, schreef ik een essay over deze casus waarin ik sprak met journalisten Martijn Bink en Bart Jan Cune.

Ruim 5 jaar later boeit dit onderwerp me nog altijd. Wat ik interessant vind, is de hoeveelheid aandacht die Nederlandse nieuwsmedia schenken aan de Verenigde Staten ten opzichte van andere landen. In 2020 won Joe Biden de Amerikaanse presidentsverkiezingen van toenmalig president Donald Trump na een veelbesproken verkiezingsstrijd. De NOS volgde de verkiezingen op de voet en schreef ruim 130 artikelen en meerdere liveblogs over de campagne- en verkiezingstijd (NOS, 2020). Dat zijn in ieder geval 130 artikelen meer dan de omroep schreef over de verkiezingen van Sao Tomé en Príncipe. Deze verkiezingen vonden eind september 2022 plaats en werden gewonnen door oppositiepartij Independent Democratic Action (AfricaNews, 2022). Een kleine zoektocht op de website van NOS laat zien dat het eerste en laatste artikel dat de omroep schreef over het land dateert uit 2018. In het desbetreffende artikel wordt het land alleen genoemd in een bijzin, samen met zes andere landen (NOS, 2018).

Het voelt misschien wat gek om de vergelijking te trekken tussen de Verenigde Staten en Sao Tomé en Príncipe. Voor Nederland is de Verenigde Staten de belangrijkste handelspartner buiten de Europese Unie (RVO, z.d.-a) en de Nederlands-Amerikaanse betrekkingen gaan terug tot ver in de 18e eeuw (Het Geheugen, z.d.). Daarnaast heeft de VS het hoogste bruto binnenlands product (bbp) van de wereld (The World Bank, z.d.). Sao Tomé en Príncipe staat voor Nederland onderaan de lijst met landen waar we goederen heen exporteren, gelijk met Bermuda en Eritrea (RVO, 2022-b). Ook is het land geen NAVO-lidstaat (NAVO, z.d.). Toch doet de vergelijking tussen deze twee landen de vraag rijzen of er meer landen zijn zoals Sao Tomé en Príncipe. Landen waarvan veel mensen niet eens zullen weten dat ze bestaan, doordat er niet over wordt geschreven in de media.

Met dit onderzoek wil ik verdergaan waar ik destijds als 16-jarige ben gestopt. Ik wil erachter komen over welke landen wel en niet geschreven wordt en in hoeverre hierin een trend te zien is.

Onderzoeksvragen

In dit onderzoek zal antwoord worden gegeven op de volgende hoofdvraag:

H1 In hoeverre is er een trend te zien in de landen waarover de NOS heeft geschreven over de periode van 2011 tot en met 2021?

Om tot het antwoord op de hoofdvraag te komen, zal er eerst antwoord worden gegeven op de volgende deelvragen door middel van een literatuurstudie:

D1 Wat is buitenlands nieuws?

D2 Wat ziet de NOS als nieuws?

D3 In hoeverre sluit wat de NOS als nieuws ziet aan op de Code voor de journalistiek?

Vervolgens zal er door middel van een kwantitatieve inhoudsanalyse antwoord worden gegeven op de volgende deelvragen:

D4 Over welke landen schreef de NOS in 2011, 2016 en 2021?

D5 Over welke landen schreef de NOS het meest in de periode 2011-2021?

Literatuurstudie

Al decennia lang wordt er onderzoek gedaan naar wanneer een (buitenlandse) gebeurtenis tot nieuws wordt bestempeld (Wilke, Heimprecht & Cohen, 2012). Journalisten en nieuwsredacties zijn verantwoordelijk voor nieuwsselectie. Zij worden gezien als de “poortwachters” van het nieuws (Nossek, 2004).

De journalisten die door Nossek (2004) als “poortwachters” worden bestempeld, maken hun keuze op basis van verschillende factoren. In de jaren zestig analyseerden onderzoekers Galtung & Ruge (1965) verschillende Noorse nieuwsbladen op hoe zij berichtten over crises in Congo, Cuba en Cyprus. Zij stelden daarbij twaalf factoren op die bepalen wanneer iets nieuws wordt (Galtung & Ruge, 1965):

1. Frequentie (Frequency): hoe meer de frequentie van een gebeurtenis lijkt op de frequentie waarin het nieuws medium wordt gepubliceerd, des te groter de kans dat er over de gebeurtenis wordt geschreven.
2. Drempel (Threshold): hoe groter de gebeurtenis, des te groter de kans dat erover wordt gepubliceerd.
3. Eenduidigheid (Unambiguity): hoe minder vaagheden er zijn over een gebeurtenis, des te groter de kans dat erover wordt gepubliceerd.
4. Zinvolheid (Meaningfulness): een gebeurtenis in een land dat cultureel gezien dichtbij ons staat, zal eerder worden gepubliceerd dan een gebeurtenis in een land dat cultureel gezien ver van ons af staat (cultural proximity). Een gebeurtenis in een land dat cultureel gezien ver van ons af staat, kan nog steeds nieuws worden als de gebeurtenis betekenis of gevolgen heeft voor de lezer, kijker of luisteraar.
5. Consonantie (Consonance): Nieuws moet overeenkomen met wat de lezer verwacht en wil. Als een gebeurtenis te ver afstaat van de lezer zijn verwachting, is de kans kleiner dat die gebeurtenis nieuws wordt.
6. Onverwachtheid (Unexpectedness): in tegenstelling tot wat bedoeld wordt met de factor *Consonantie*, is de kans ook groot dat een onverwachte of zeldzame gebeurtenis nieuws wordt.

7. Continuïteit (Continuity): Wanneer een gebeurtenis eenmaal als nieuws is bestempeld, is de kans groot dat een medium erover zal blijven berichten.
8. Samenstelling (Composition): Nieuwsredacties zorgen voor een balans in hun berichtgeving. Wanneer er bijvoorbeeld vooral veel grote buitenlandse gebeurtenissen en weinig grote binnenlandse gebeurtenissen plaatsvinden, wordt de drempel voor (minder belangrijke) binnenlandse gebeurtenissen om in het nieuws te komen groter. Aan de andere kant wordt bij grote buitenlandse gebeurtenissen, de drempel voor een andere grote buitenlandse gebeurtenis om nieuws te worden alleen maar kleiner.
9. Verwijzing naar elite landen (Reference to elite nations): een gebeurtenis in een land dat (bijv. economisch, historisch of cultureel gezien) belangrijk is voor het land waarin er over geschreven wordt, zal eerder nieuws worden dan een gebeurtenis in een minder belangrijk land.
10. Verwijzing naar elite personen (Reference to elite people): een gebeurtenis met betrekking tot een belangrijke of bekende persoon heeft een grote kans om te worden bestempeld als nieuws.
11. Verwijzing naar personen (Reference to persons): gebeurtenissen die te maken hebben met één of meerdere personen, hebben een grotere kans om nieuws te worden.
12. Verwijzing naar iets negatiefs (Reference to something negative): hoe negatiever de consequenties van een gebeurtenis zijn, des te groter de kans dat die gebeurtenis nieuws wordt (Galtung & Ruge, 1965).

Met bovenstaande lijst aan nieuwsfactoren stellen Galtung & Ruge dat de eerste 8 factoren universeel zijn en de laatste 4 cultureel gebonden. De lijst van factoren is vaak gebruikt en bekritiseerd in latere onderzoeken en werd in 2001 en in 2017 bijgewerkt door journalisten en wetenschappers Harcup & O'Neill. Zij stelden dat sociale media tegenwoordig ook een grote rol spelen in het bepalen of een gebeurtenis tot nieuws bestempeld wordt. De lijst van nieuwsfactoren ziet er volgens Harcup & O'Neill (2017) tegenwoordig als volgt uit:

1. Exclusiviteit (Exclusivity): Verhalen die een nieuwsorganisatie als eerste kan brengen, bijvoorbeeld door interviews, brieven, onderzoeken, enquêtes, etc.
2. Slecht nieuws (Bad news): Bijna hetzelfde als de factor *Verwijzing naar iets negatiefs (Reference to something negative)* van Galtung & Ruge. Verhalen over bijvoorbeeld doden of gewonden.
3. Conflict: Verhalen over bijvoorbeeld ruzies, protesten, gevechten en oorlog. Ook deze factor lijkt op *Verwijzing naar iets negatiefs (Reference to something negative)* uit de lijst van Galtung & Ruge.
4. Verrassing (Surprise): Ongewone verhalen of verhalen die verrassen. Deze factor lijkt op *Onverwachtheid (Unexpectedness)* van Galtung & Ruge.
5. Audiovisueel (Audio-visuals): Verhalen waar foto-, video- of geluidsmateriaal van beschikbaar is of die ondersteund kunnen worden met infographics.
6. Deelbaarheid (Shareability): Verhalen die een grote kans hebben om veelvuldig gedeeld te worden op sociale media.
7. Entertainment: Verhalen over seks, showbizz, sport, lichte human interest, dieren of grappige verhalen.

8. Drama: Verhalen die drama bevatten. Denk aan ontsnappingen, ongelukken of reddingsacties.
9. Follow-up: Zelfde als de factor *Continuïteit* van Galtung & Ruge.
10. De machtselite (The power elite): Verhalen over machtige personen, organisaties of bedrijven.
11. Relevantie (Relevance): Samentrekking van de factoren *Zinvolheid (Meaningfulness)* en *Verwijzing naar elite landen (Reference to elite nations)* van Galtung & Ruge. Verhalen over groepen of landen die belangrijk zijn of (historisch) dichtbij het publiek staan.
12. Grootte (Magnitude): Verhalen die een groot aantal mensen aangaan of waar een groot aantal mensen bij betrokken is, maar ook extreem gedrag of een extreme gebeurtenis. De factor *Drempel (threshold)* van Galtung & Ruge lijkt hierin meegenomen.
13. Bekendheden (Celebrity): Verhalen over bekende personen. Deze factor lijkt een beetje op *Verwijzing naar elite personen (Reference to elite people)* van Galtung & Ruge.
14. Good nieuws (Good news): Positieve verhalen over bijvoorbeeld genezingen, doorbraken en overwinningen.
15. Nieuwsagenda (News organisation's agenda): Verhalen die passen bij de agenda van de nieuwsorganisatie, bijvoorbeeld met ideologische of commerciële doeleinden (Harcup & O'Neill, 2017).

Deze factoren zijn volgens Harcup & O'Neill (2017) niet bindend en kunnen worden betwist, omdat er ook praktische overwegingen komen kijken bij het maken van nieuws. Denk hierbij aan beschikbare bronnen en tijd of subjectieve en soms onbewuste invloeden op de journalist.

De door Galtung & Ruge (1965) en Harcup & O'Neill (2017) genoemde factoren zijn nog steeds relevant en komen ook terug in de huidige Code voor de journalistiek van de NVJ (2022). Hierin staat dat "nieuws is wat men nog niet wist voordat het nieuws er was" en dat nieuws wordt bepaald door actualiteit, nabijheid, controversie, bekendheid, uitzonderlijkheid en impact. Het is volgens de NVJ de taak van de journalist om achtergronden, analyses en meningen te brengen bij het primaire nieuws (NVJ, 2022). Verder is het volgens de NVJ (2022) de verantwoordelijkheid van de journalist om het nieuws waarheidsgetrouw, onafhankelijk, fair en met open vizier te brengen.

De NOS is een publieke omroep die verantwoordelijk is voor een brede, betrouwbare en onafhankelijke nieuwsvoorziening (NOS, 2021a). De taken van de NOS staan omschreven in de Mediawet:

- "Het verzorgen voor de landelijke publieke omroep van media-aanbod op het gebied van nieuws, sport en evenementen dat zich bij uitstek leent voor gezamenlijke verzorging. Hiertoe behoort in elk geval media-aanbod dat een hoge frequentie en vaste regelmaat van verspreiding vereist, een algemeen dienstverlenend karakter draagt of met een doelmatiger inzet van middelen beter gezamenlijk tot stand kan komen
- Het verzorgen van teletekst voor de landelijke publieke omroep
- Het toegankelijk maken van het media-aanbod via alle beschikbare media" (NOS, 2021a)

De NOS heeft aan de hand van de Mediawet zelf de volgende missie opgesteld:

“De NOS stelt zich, als integraal onderdeel van de publieke omroep, tot doel de primaire informatiebron te zijn op het gebied van nieuws, sport en evenementen, zodat de Nederlandse burger beter in staat is te oordelen over ontwikkelingen in de wereld, waardoor hij zijn gedrag beter kan bepalen. De NOS hanteert hierbij de hoogste journalistieke eisen van zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, ongebondenheid, pluriformiteit en objectiviteit. De NOS streeft ernaar deze informatie toegankelijk te maken via alle beschikbare media en voor alle maatschappelijke geledingen.” (NOS, 2021a)

De NOS heeft een programmastatuut waarin de journalistieke principes staan opgesteld die worden gehanteerd bij het voorbereiden en maken van programma-onderwerpen (NOS, 2012):

- “Geen vakmatige binding met politieke stromingen, levensbeschouwelijke opvattingen en/of maatschappelijke visies;
- feitelijke berichtgeving zonder commentaar en/of oordeelsvorming met uitzondering van de programma’s waarin dat in het format is vastgelegd;
- onafhankelijk opereren van welk particulier- en/of groepsbelang dan ook;
- onafhankelijkheid van sponsors en/of andere commerciële invloeden;
- zorgvuldigheid in de nieuwsgaring en -verwerking;
- streven naar volledigheid en evenwicht bij de selectie uit relevante bronnen;
- toepassen van hoor en wederhoor;
- zorgvuldig afwegen van het belang van het respecteren van de persoonlijke levenssfeer van het individu enerzijds tegen het belang van openbaarmaking anderzijds.” (NOS, 2012)

In het programmastatuut van de NOS staat niet welke nieuwswaarden de omroep belangrijk vindt bij het selecteren van nieuws. Toch sluit het programmastatuut wel aan op de journalistiek. De journalistieke principes die de NOS hanteert komen veel overeen met de Code voor de Journalistiek (NVJ, 2022). In Tabel 1 staan nogmaals de journalistieke principes van de NOS uitgewerkt en hoe deze overeenkomen met de Code voor de Journalistiek:

Programmastatuut NOS	Code voor de Journalistiek
“Geen vakmatige binding met politieke stromingen, levensbeschouwelijke opvattingen en/of maatschappelijke visies;” (NOS, 2012)	“De journalist zal, indien hij gebonden is aan enige politieke partij, belangenvereniging of bedrijf anders dan de uitgever van zijn eigen medium, daarvan in zijn berichtgeving telkens rekenschap geven indien dat voor de beoordeling van het bericht relevant is.” (NVJ, 2021)
“feitelijke berichtgeving zonder commentaar en/of oordeelsvorming met uitzondering van	“Bij het doorgeven van nieuws neemt de journalist de werkelijkheid zoals hij die

de programma's waarin dat in het format is vastgelegd;" (NOS, 2012)	aantreft en waarneemt als uitgangspunt. De verificatie van feiten en de weergave van uiteenlopende meningen belichaamt het journalistieke streven naar objectiviteit. (...) De journalist brengt in de berichtgeving een duidelijk onderscheid aan tussen feiten, beweringen en meningen." (NVJ, 2021)
"onafhankelijk opereren van welk particulier-en/of groepsbelang dan ook;" (NOS, 2012)	"De journalist verricht zijn werk in onafhankelijkheid en vermijdt (de schijn van) belangenverstrengeling." (NVJ, 2021)
"onafhankelijkheid van sponsors en/of andere commerciële invloeden;" (NOS, 2012)	"De journalist neemt geen materiële of immateriële vergoedingen aan die bedoeld zijn berichtgeving te beïnvloeden, te bevorderen of tegen te gaan." (NVJ, 2021)
"zorgvuldigheid in de nieuwsgaring en -verwerking;" (NOS, 2012)	"De journalist gaat zorgvuldig en integer te werk en geeft daarvan ook blijk in zijn berichtgeving door verantwoording af te leggen over zijn journalistieke methoden." (NVJ, 2021)
"streven naar volledigheid en evenwicht bij de selectie uit relevante bronnen;" (NOS, 2012)	"Bij het verzamelen, selecteren en bewerken van nieuws gaat de journalist fair te werk." (NVJ, 2021)
"toepassen van hoor en wederhoor;" (NOS, 2012)	"Het zoeken naar hoor en wederhoor is een journalistiek basisprincipe. In het bijzonder bij het publiceren van beschuldigingen of verdachtmakingen aan het adres van een persoon of organisatie, past de journalist wederhoor toe. De beschuldigde krijgt voldoende gelegenheid, liefst in dezelfde publicatie en zonder onredelijke tijdsdruk, te reageren op de aantijging." (NVJ, 2021)
"zorgvuldig afwegen van het belang van het respecteren van de persoonlijke levenssfeer van het individu enerzijds tegen het belang van openbaarmaking anderzijds." (NOS, 2012)	"De journalist zal de privacy van personen niet verder aantasten dan in het kader van een open berichtgeving noodzakelijk is." (NVJ, 2021)

Tabel 1.

Methode

Als aanvulling op de literatuurstudie zal er een kwantitatieve inhoudsanalyse worden uitgevoerd. Deze zal worden uitgevoerd door middel van de constructed week sampling method, omdat verschillende studies (Hester & Dougall, 2007; Song & Chang, 2012; Luke, Caburnay & Cohen, 2011) hebben aangetoond dat dit de meest efficiënte manier is om een grote hoeveelheid data over een lange periode van tijd te analyseren.

Volgens onderzoek van Jones & Carter (geciteerd in Luke et al., 2011) is constructed week sampling een vorm van stratified random sampling (SRS) die veel gebruikt wordt in mediastudies. Via deze methode kun je op een efficiënte manier een steekproef doen over een langere periode, waarbij elke weekdag wordt gerepresenteerd. Wanneer je bijvoorbeeld één week construeert over de tijdspanne van een maand, dan selecteer je één zondag uit die maand, een maandag uit die maand, enzovoort. Dit doe je tot elke dag van de week wordt gerepresenteerd in de uiteindelijke steekproef (Luke et al., 2011)

Om te bepalen of er een trend te zien is in het aantal landen waarover de NOS schrijft, wordt er in dit onderzoek gekeken naar 3 verschillende jaren uit de periode 2011-2021. Voor elk jaar worden zes weken geconstrueerd, omdat uit onderzoek van Luke et al. (2011) blijkt dat een constructed week sampling van zes weken het meest efficiënt is voor deze tijdspanne.

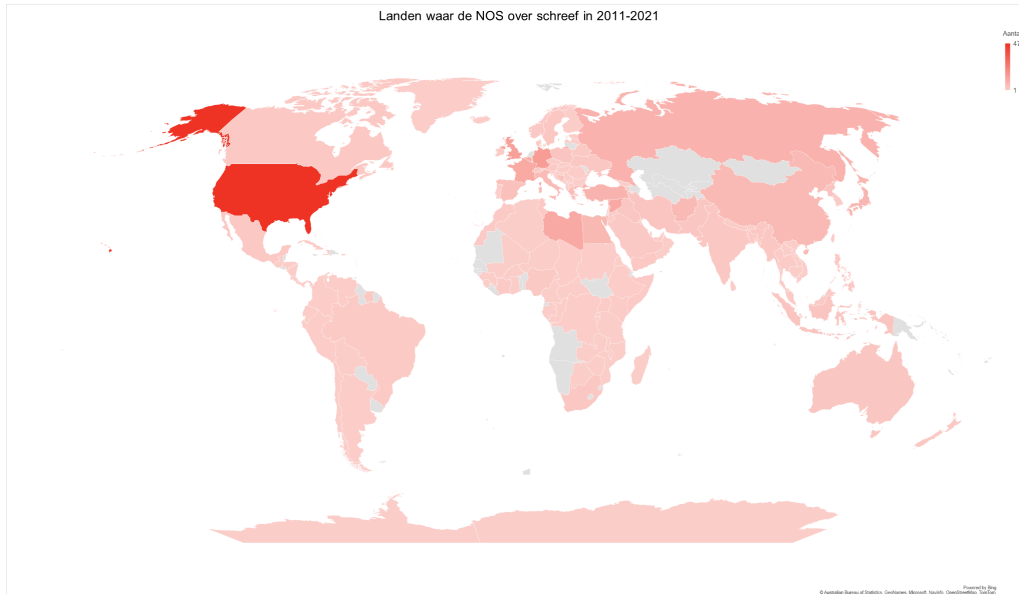
De constructed week samples van dit onderzoek kunnen worden teruggevonden in tabel 2, 3 en 4 van Bijlage 1.

Voor dit onderzoek wordt gekeken naar het belangrijkste land dat in de titel van het artikel wordt genoemd. Wordt er geen land genoemd, maar een persoon of organisatie, dan telt het land waar die persoon of organisatie vandaan komt. Als het artikel gaat over de Europese Unie, dan telt de Europese Unie als "land". Wanneer het artikel gaat over de Verenigde Naties, dan wordt de Verenigde Naties opgeschreven als "land". Wordt er geen land genoemd, maar een plaats, dan wordt gekeken naar in welk land die plaats ligt. Wordt er geen land genoemd in de titel van het bericht, dan wordt gekeken of er een land in de inleiding wordt genoemd. Als er geen duidelijk land wordt genoemd in de inleiding en de kop, wordt naar de rest van het artikel gekeken. Als blijkt dat er twee landen centraal staan in het artikel, dan worden beide landen genoteerd. Als blijkt dat er geen specifiek land speciaal staat in het artikel of wanneer er meer dan 2 verschillende landen centraal staan, wordt er "overige" ingevuld.

Over sommige landen kan gediscussieerd worden over in welk continent ze liggen. Voor dit onderzoek wordt de indeling aangehouden van Worldometer, een website die de data gebruikt van de Verenigde Naties (Worldometer, z.d.). Sommige landen hebben verschillende benamingen of zijn door de jaren heen anders gaan heten (bijv. Birma/Myanmar). Voor dit onderzoek worden landen aangeduid op basis van de lijst van geografische namen van de Taalunie (z.d.). Deze lijst wordt ook door de NOS zelf gehanteerd (NOS, 2022). Liveblogs, "wekdiensten" en artikelen over podcastafleveringen worden niet meegeteld in dit onderzoek en vallen in de categorie "overige".

Resultaten

Voor dit onderzoek zijn in totaal 2820 artikelen geanalyseerd. Hiervan komen 884 artikelen uit 2011, 1260 artikelen uit 2016 en 676 artikelen uit 2021. De artikelen uit 2011 gaan over 91 verschillende landen. In 2016 worden 104 verschillende landen beschreven en in 2021 staan er 84 landen centraal. In totaal komen 134 van de 195 landen aan bod in deze steekproef. Grafiek 1 laat zien welke landen dit zijn en hoe vaak ze genoemd worden.

Grafiek 1.

In tabellen 5, 6 en 7 valt af te lezen over welke 10 landen het meest is geschreven door de NOS in de jaren 2011, 2016 en 2021.

#	Land	Aantal	Percentage
1	Verenigde Staten	105	11.71%
2	Libië	99	11.04%
3	Japan	53	5.91%
4	Egypte	52	5.80%
5	Verenigd Koninkrijk	42	4.68%
6	Duitsland	38	4.24%
7	Syrië	31	3.46%
8	België	25	2.79%
9	Frankrijk	24	2.68%
10	Afghanistan	20	2.23%
Totaal percentage			54.52%

Tabel 5. Top 10 meest beschreven landen in 2011

#	Land	Aantal	Percentage
1	Verenigde Staten	245	19.34%
2	Duitsland	83	6.55%
3	Syrië	74	5.84%
4	Frankrijk	62	4.89%
5	Verenigd Koninkrijk	62	4.89%
6	Turkije	59	4.66%
7	België	56	4.42%
8	Rusland	45	3.55%
9	Italië	36	2.84%
10	China	25	1.97%
Totaal percentage			58.96%

Tabel 6. Top 10 meest beschreven landen in 2016

#	Land	Aantal	Percentage
1	Verenigde Staten	121	17.44%
2	Verenigd Koninkrijk	35	5.04%
3	Afghanistan	28	4.03%
4	Duitsland	27	3.89%
5	Rusland	26	3.75%
6	China	22	3.17%
7	Frankrijk	22	3.17%
8	Israël	19	2.74%
9	België	15	2.16%
10	Myanmar	13	1.87%
Totaal percentage			40.06%

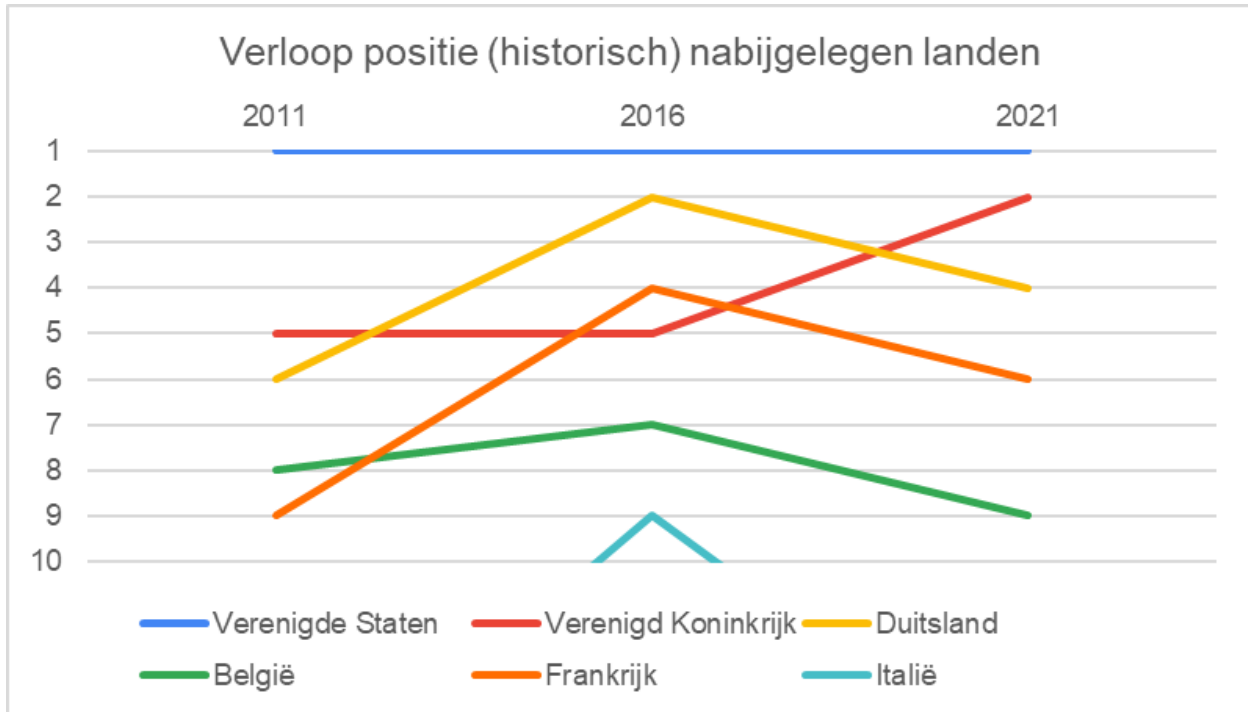
Tabel 7. Top 10 meest beschreven landen in 2021

Uit tabel 5 blijkt dat in 2011 ruim 54 procent van alle artikelen over de 10 meest beschreven artikelen. In 2016 is dit percentage bijna 59 procent, zo blijkt uit tabel 6. In 2021 gaat nog eens 40 procent van de artikelen over de top 10, zoals te zien is in tabel 7.

Land	2011 (#)	2016 (#)	2021 (#)
Verenigde Staten	1	1	1
Libië	2	25	56
Japan	3	23	18
Egypte	4	28	34
Verenigd Koninkrijk	5	5	2
Duitsland	6	2	4
Syrië	7	3	26
België	8	7	9
Frankrijk	9	4	6
Afghanistan	10	22	3
China	11	10	6
Italië	16	9	15
Rusland	17	8	5
Turkije	18	6	15
Israël	22	17	8
Myanmar	46	54	10

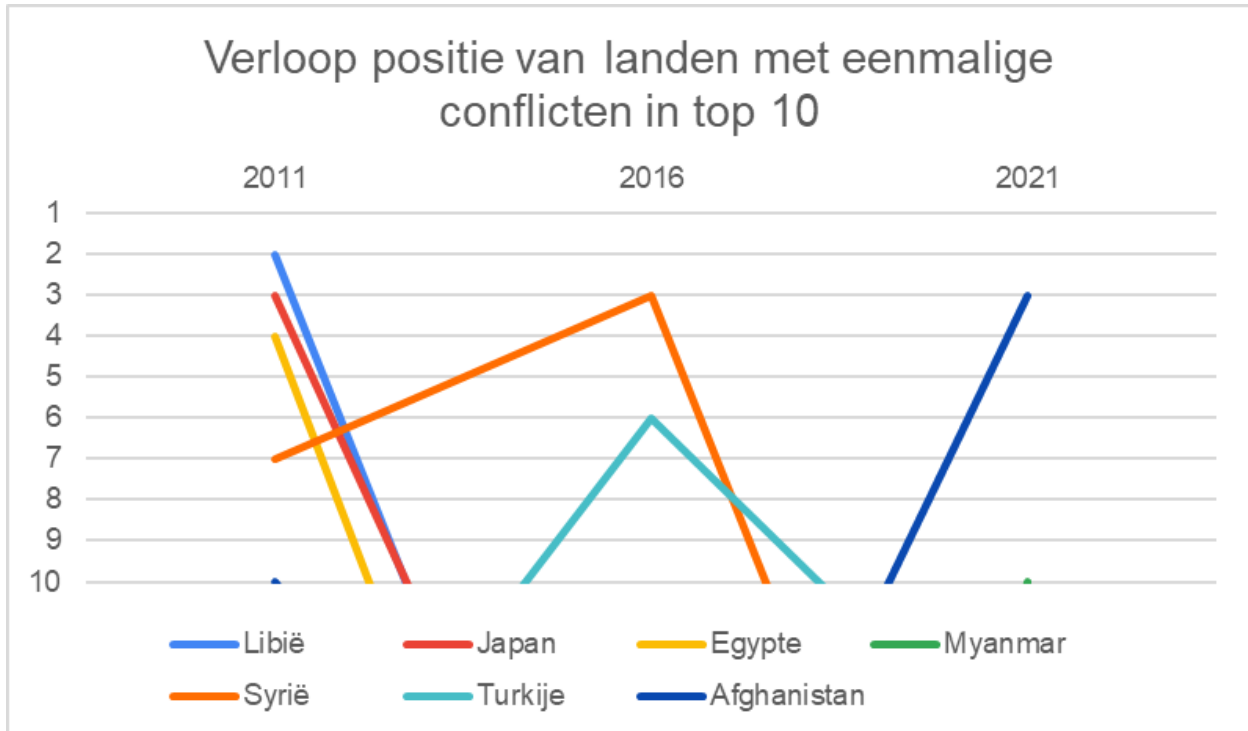
Tabel 8.

In tabel 8 staan alle landen die minimaal één keer in de top 10 staan en hun positie per jaar. Elk jaar worden de meeste artikelen geschreven over de Verenigde Staten. In alle geanalyseerde artikelen staat de Verenigde Staten 471 centraal (16,48%). Er zijn 4 andere landen die elk jaar terugkomen in de top 10: Verenigd Koninkrijk, Duitsland, België en Frankrijk. Dit is opvallend, omdat deze landen dichtbij Nederland liggen. Ook over Italië wordt elk jaar veel geschreven, al valt dit land in 2011 en 2021 net buiten de top 10. Het verloop van de positie van deze zes landen binnen de top 10 wordt geïllustreerd in Grafiek 2.

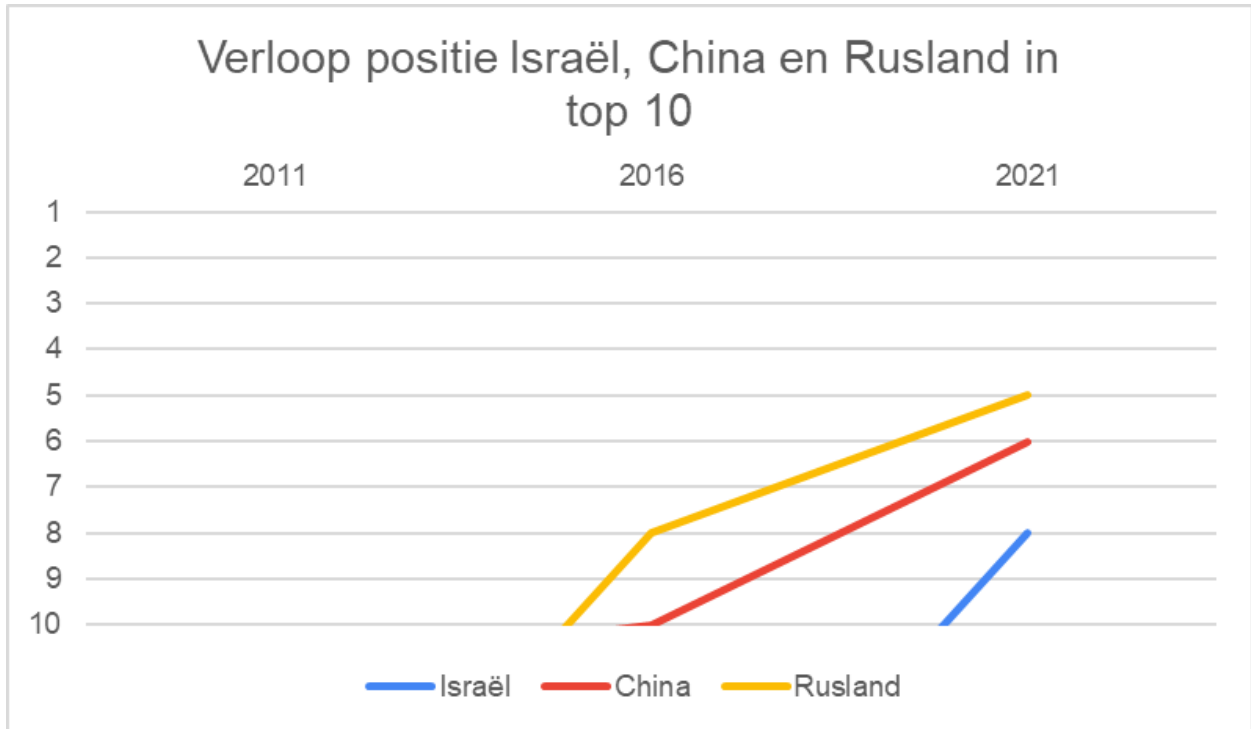
Grafiek 2.

Wat ook te zien is in tabel 8, is dat er een aantal landen is dat één of twee jaar (hoog) in de top 10 staat. Dit gaat over Libië, Japan, Egypte, Myanmar, Syrië, Afghanistan en Turkije. Dit zijn landen waar in het jaar waarin zij in de top 10 staat een belangrijke gebeurtenis of conflict plaatsvindt. Zo vindt in Libië, Egypte en Syrië in 2011 de Arabische Lente plaats (NOS, 2011b) en krijgt Japan in 2011 te maken met een tsunami (NOS, 2011a). In 2016 vindt de vluchtlingendeal plaats tussen Turkije en de EU (NOS, 2016b) en in Syrië gaat de burgeroorlog door met veel bombardementen en een strijd tegen IS (NOS, 2016c). In 2021 vindt in Myanmar een staatsgreep plaats (NOS, 2021b). In Afghanistan vindt in 2011 een strijd plaats tegen Taliban en Al Qaïda (Elenbaas & NOS, 2011) en in 2021 verlaat de Amerikaanse militairen Afghanistan, waarna het land aangevallen wordt door de Taliban (NOS, 2021e). Deze gebeurtenissen zijn goed terug te zien als je kijkt naar Grafiek 3.

Grafiek 3.

De landen die uit tabel 8 overblijven, zijn Rusland, China en Israël. Dit zijn landen die opvallen, doordat er door de jaren heen alleen maar meer over ze wordt geschreven. Rusland en China zijn allebei onderdeel van de BRICS-landen en worden steeds belangrijkere economieën (Doshi, 2022), maar ook groeien de conflicten in beide landen. Bij Rusland komt dit onder andere door de strijd tegen politiek activist Aleksej Navalny (NOS, 2021c) en bij China door een verscherpende censuur en maatregelen tegen andere landen (NOS, 2016a). Ook kwam China in 2021 veel in het nieuws door het coronavirus (NOS, 2021d). De reden dat de aandacht voor Israël stijgt is minder verklaarbaar. Wel worden er meer berichten gepubliceerd over het conflict met Palestina. Het verloop van deze 3 landen binnen de top 10 is af te lezen in Grafiek 4.

Grafiek 4.

In tabel 9 staan de 10 landen waar het meest over is geschreven in alle 2820 onderzochte artikelen. Uit de tabel blijkt dat bijna de helft (49,44%) van de artikelen gaat over deze 10 landen.

Land	Aantal	Percentage
Verenigde Staten	471	16.48%
Duitsland	148	5.18%
Verenigd Koninkrijk	139	4.86%
Syrië	110	3.85%
Libië	109	3.81%
Frankrijk	108	3.78%
België	96	3.36%
Rusland	82	2.87%
Turkije	79	2.76%
Japan	71	2.48%
Totaal		49.44%

Tabel 9.

Alle (overige) onderzochte resultaten kunnen worden bekeken in het codesheet in Bijlage 2.

Conclusie

In de jaren 2011, 2016 en 2021 schreef de buitenlandredactie van NOS de meeste artikelen over de Verenigde Staten. Ook nabijgelegen landen zoals Verenigd Koninkrijk, Duitsland, België, Italië en Frankrijk staan vaak centraal in het buitenlandnieuws van de NOS.

Verder werd er in 2011 veel geschreven over Libië, Egypte en Syrië door de Arabische Lente en over Japan door de aardbevingen in het land dat jaar. Ook stond Afghanistan in de top 10 vanwege de strijd tegen de terreurgroepen Al Qaïda en de Taliban. In 2016 stond Syrië wederom in de top 10, ditmaal door de aandacht voor de strijd die daar geleverd werd tegen IS. Ook Turkije kwam de top 10 binnen door de Europese vluchtelingencrisis. In 2021 is er opnieuw veel aandacht voor Afghanistan, doordat de Taliban het land overneemt. Ook wordt er dat jaar veel bericht over Myanmar waar een staatsgreep plaatsvond.

De aandacht van de NOS voor BRICS-landen China en Rusland stijgt door de jaren heen. Deze landen zijn sterk groeiende economieën, maar ook landen waar steeds grote conflicten plaatsvinden. Ook stijgt door de jaren heen de aandacht voor Israël, al is de reden daarvoor minder goed te verklaren met dit onderzoek.

Er zijn een aantal oorzaken te benoemen waarom de NOS veel schrijft over een bepaald land:

1. Het land ligt (historisch gezien) dichtbij Nederland of is (economisch, cultureel of historisch gezien) belangrijk voor Nederland. Deze oorzaak is vergelijkbaar met de nieuwswaarden *Zinvolheid* en *Verwijzing naar elite landen* van Galtung & Ruge (1965) en *Relevantie* van Harcup & O'Neill (2017);
2. er vindt een eenmalig of terugkerend conflict plaats in het land. Deze oorzaak is vergelijkbaar met de nieuwswaarden *Drempel*, *Onverwachtheid*, *Continuïteit*, en *Verwijzing naar iets negatiefs* van Galtung & Ruge (1965) en de nieuwswaarden *Slecht nieuws*, *Conflict*, *Verrassing*, *Follow-up*, *Drama* en *Grootte* van Harcup & O'Neill (2017);
3. het land wordt economisch gezien belangrijker of een langdurig conflict in het land wordt groter. Deze oorzaak is vergelijkbaar met de nieuwswaarden *Drempel*, *Verwijzing naar elite landen* en *Verwijzing naar iets negatiefs* van Galtung & Ruge (1965) en *Slecht nieuws*, *Conflict* en *De machtselite* van Harcup & O'Neill (2017).

In de missie van de NOS (2021) staat zij de hoogste journalistieke eisen hanteren op het gebied van onder andere pluriformiteit. Echter, uit tabel 9 blijkt dat in bijna de helft van de 2820 onderzochte artikelen, dezelfde 10 landen centraal staan. De term wordt door de NOS niet verder toegelicht, waardoor het moeilijk is om een uitspraak te doen over of aan de hoogste journalistieke eisen van pluriformiteit wordt voldaan.

Discussie

In het onderzoek wordt slechts gekeken naar drie verschillende jaren, verspreid over een periode van 10 jaar. Er is niet onderzocht of de Verenigde Staten, België, Frankrijk en Duitsland ook daadwerkelijk de volledige periode van 2011-2021 in de top 10 terechtkomen. Hiervoor is een breder onderzoek nodig.

In 2021 schrijft de NOS veel liveblogs met daarin korte artikelen over verschillende landen. Deze liveblogs zijn niet meegenomen in dit onderzoek. Om deze liveblogs en dus meer data mee te nemen, is een breder onderzoek nodig.

In het onderzoek wordt geconcludeerd dat er steeds meer aandacht komt voor Rusland en China, omdat zij deel uitmaken van de BRICS-landen en sterk groeiende economieën zijn. De overige BRICS-landen zijn Brazilië, India en Zuid-Afrika. Deze landen vallen ver buiten de top 10. Om uit te zoeken waarom deze landen buiten de top 10 vallen, is een apart onderzoek nodig.

De conclusies uit dit onderzoek zijn gebaseerd op een literatuurstudie en de verzamelde data uit de jaren 2011, 2016 en 2021. Er is niet gesproken met de (hoofd)redactie van de NOS. Om uit te zoeken of de in de conclusie besproken oorzaken bewust worden gehanteerd, wordt een kwalitatief onderzoek geadviseerd. In dit vervolgonderzoek zou gesproken kunnen worden met de (hoofd)redactie van de NOS.

Zoals in de conclusie staat aangegeven, is met dit onderzoek moeilijk te toetsen of de NOS voldoet aan de hoogste journalistieke eisen van pluriformiteit, zoals de omroep zelf stelt in haar missie. Om hierover een goede uitspraak te kunnen doen, is meer onderzoek nodig naar wat pluriformiteit in deze context betekent en in hoeverre de NOS hieraan voldoet.

Uit dit onderzoek blijkt dat de plaatsing van Israël in de top 10 moeilijk te verklaren is. Om hier een betere verklaring voor te geven, is breder onderzoek nodig, waarbij wordt gekeken naar een langere periode.

Bronnenlijst

Voorpagina beeld:

Powered by Bing © Australian Bureau of Statistics, Geames, Microsoft, Navinfo, OpenStreetMap, TomTom

Gebruikte zoektermen:

news values, news geography, foreign news, news selection

AfricaNews. (2022, 27 september). Sao Tome opposition wins legislative vote. Africanews.

<https://www.africanews.com/2022/09/27/sao-tome-opposition-wins-legislative-vote/>

Doshi, T. (2022, 21 juli). *BRICS In The New World Energy Order: Hedging In Oil Geopolitics*.

Forbes.

<https://www.forbes.com/sites/tilakdoshi/2022/07/21/brics-in-the-new-world-energy-order-hedging-in-oil-geopolitics/?sh=6b9dedf524bf>

Harcup, T., & O'Neill, D. (2017). *What is news? News values revisited (again)*. *Journalism studies*, 18(12), 1482-1488.

Hester, J. B., & Dougall, E. (2007). *The efficiency of constructed week sampling for content analysis of online news*. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 84(4), 811-824.

Het Geheugen. (z.d.). *De Nederlandse betrokkenheid bij de Amerikaanse*

Onafhankelijkheidsoorlog. Geraadpleegd op 3 december 2023, van

<https://geheugen.delpher.nl/nl/geheugen/pages/collectie/Atlantic+World/De+Nederlandse+betrokkenheid+bij+de+Amerikaanse+Onafhankelijkheidsoorlog>

Galtung & Ruge, 1965 Galtung, J., & Ruge, M. H. (1965). *The structure of foreign news: The presentation of the Congo, Cuba and Cyprus crises in four Norwegian newspapers*.

Journal of peace research, 2(1), 64-90.

Luke, D. A., Caburnay, C. A., & Cohen, E. L. (2011). *How much is enough? new*

recommendations for using constructed week sampling in newspaper content analysis of

- health stories*. Communication Methods and Measures, 5(1), 76–91.
<https://doi.org/10.1080/19312458.2010.547823>
- NAVO. (z.d.). *Wat is de NAVO?* Geraadpleegd op 3 december 2022, van
https://www.nato.int/nato-welcome/index_nl.html
- NOS. (2022, 18 februari). *De taal van de NOS*. Over NOS.
<https://over.nos.nl/uw-vragen-reacties/fouten-of-suggesties-doorgeven/>
- NOS. (2011a, maart 11). *“In 1200 jaar niet zo’n aardbeving”*. NOS.nl.
<https://nos.nl/artikel/224906-in-1200-jaar-niet-zo-n-aardbeving>
- NOS. (2011b, 17 december). *Eén jaar Arabische Lente*. NOS.nl.
<https://nos.nl/artikel/323159-eeen-jaar-arabische-lente>
- NOS. (2012, 15 februari). *Programmastatuut NOS*. Over NOS. Geraadpleegd op 6 december 2022, van <https://over.nos.nl/wp-content/uploads/2021/02/Programmastatuut-NOS.pdf>
- NOS. (2016a, februari 19). *Chinese censuur op websites buitenlandse bedrijven*. NOS.nl.
<https://nos.nl/artikel/2087800-chinese-censuur-op-websites-buitenlandse-bedrijven>
- NOS. (2016b, mei 5). *“Bombardement op vluchtelingenkamp in Syrië”*. NOS.nl.
<https://nos.nl/artikel/2103319-bombardement-op-vluchtelingenkamp-in-syrie>
- NOS. (2016c, mei 13). *Werkt de Turks-Europese vluchtelingendeal?* NOS.nl.
<https://nos.nl/artikel/2104857-werkt-de-turks-europese-vluchtelingendeal>
- NOS. (2018, 23 oktober). *Volgens Lonely Planet moet je nu naar deze plekken*. NOS.nl.
<https://nos.nl/artikel/2256061-volgens-lonely-planet-moet-je-nu-naar-deze-plekken>
- NOS. (2020, december 27). *NOS - Wat je moet weten over de nasleep van de Amerikaanse verkiezingen*.
<https://nos.nl/collectie/13849-wat-je-moet-weten-over-de-nasleep-van-de-amerikaanse-verkiezingen?limiet=140>
- NOS. (2021a, januari 27). *Taken & Missie*. Over NOS.
<https://over.nos.nl/organisatie/taken-en-missie/>

NOS. (2021b, 2 februari). *Kabinet pleit in Europa voor uitbreiding sancties tegen Myanmar.*

NOS.nl.

<https://nos.nl/artikel/2367029-kabinet-pleit-in-europa-voor-uitbreiding-sancties-tegen-myanmar>

NOS. (2021c, maart 31). *Navalny kondigt hongerstaking aan, vertrouwt “dokters van de overheid” niet.* NOS.nl.

<https://nos.nl/artikel/2374900-navalny-kondigt-hongerstaking-aan-vertrouwt-dokters-van-de-overheid-niet>

NOS. (2021d, juni 3). *Een van de grootste Chinese havens grotendeels plat door uitbraak coronavirus.* NOS.nl.

<https://nos.nl/artikel/2383489-een-van-de-grootste-chinese-havens-grotendeels-plat-door-uitbraak-coronavirus>

NOS. (2021e, augustus 25). *Biden houdt vast aan vertrek uit Kabul op 31 augustus: “Hoe eerder weg, hoe beter”.* NOS.nl.

<https://nos.nl/artikel/2395009-biden-houdt-vast-aan-vertrek-uit-kabul-op-31-augustus-hoe-eerder-weg-hoe-beter>

NOS op 3. (2016, 23 maart). *“Is een dode Belg meer waard dan een dode Turk?”* NOS.nl.

<https://nos.nl/op3/artikel/2094764-is-een-dode-belg-meer-waard-dan-een-dode-turk>

Nossek, H. (2004). *Our news and their news: The role of national identity in the coverage of foreign news.* Journalism, 5(3), 343-368.

NVJ. (2022, 10 februari). *Code voor de journalistiek.* www.nvj.nl. Geraadpleegd op 20 oktober 2022, van

<https://www.nvj.nl/themas/journalistieke-praktijk/ethische-regels/code-journalistiek>

RVO. (z.d.). *Handel Nederland - Verenigde Staten.* RVO.nl.

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/landen-en-gebieden/verenigde-staten/handel>

RVO. (z.d.-b). *Zakendoen in Sao Tomé en Príncipe.* RVO.nl.

<https://www.rvo.nl/onderwerpen/landen-en-gebieden/sao-tome-en-principe>

Song, Y., & Chang, T.-K. (2012). *Selecting daily newspapers for content analysis in china*.
Journalism Studies, 13(3).

Taalunie. (z.d.). *Landen*. Buitenlandse Aardrijkskundige Namen.

<https://namen.taalunie.org/landen>

The World Bank. (z.d.). *GDP (current US\$)* [Dataset].

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?most_recent_value_desc=true

Wilke, J., Heimprecht, C., & Cohen, A. (2012). *The geography of foreign news on television: A comparative study of 17 countries*. International communication gazette, 74(4), 301-322.

Worldometer. (z.d.). *About us*. <https://www.worldometers.info/about/>

Bijlagen

Bijlage 1: constructed week samples

2011:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
10 januari	26 april	25 mei	13 oktober	9 september	19 november	27 februari
25 april	1 februari	21 september	10 november	3 juni	13 augustus	2 oktober
21 november	9 augustus	9 februari	30 juni	11 maart	7 mei	11 december
4 juli	20 december	2 maart	6 januari	26 augustus	2 april	12 juni
24 oktober	14 juni	28 december	21 juli	21 januari	3 september	27 maart
16 mei	4 oktober	13 juli	17 maart	2 december	29 januari	21 augustus

Tabel 2.

2016:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
25 april	2 februari	6 januari	22 september	22 juli	11 juni	27 november
8 februari	8 maart	2 november	5 mei	30 september	19 maart	14 augustus
5 december	17 mei	20 april	10 november	13 mei	27 februari	24 januari
17 oktober	26 juli	25 mei	25 augustus	19 februari	24 december	10 april
1 augustus	6 september	13 juli	14 april	4 maart	8 oktober	19 juni
13 juni	13 december	12 oktober	14 januari	18 november	2 juli	18 september

Tabel 3.

2021:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
13 december	24 augustus	31 maart	3 juni	22 januari	10 april	5 september
7 juni	2 februari	15 september	11 maart	2 april	16 januari	1 augustus
1 maart	15 juni	6 januari	11 februari	7 mei	6 november	30 mei
30 augustus	27 april	24 november	14 oktober	10 september	22 mei	21 maart
20 september	5 oktober	12 mei	18 november	13 augustus	3 juli	26 december
15 februari	7 december	21 juli	29 juli	12 november	23 oktober	31 januari

Tabel 4.

Bijlage 2: codesheet

Het volledige codesheet is te vinden via deze link:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1pFNHj8n65zd8YxGgmtz0T8uLT9tCDvsJ/edit?usp=sharing&ouid=113556001026611255736&rtpof=true&sd=true>

Het codesheet is het best te bekijken via Microsoft Office Excel (2016). In het codesheet staan de links naar alle voor dit onderzoek gebruikte artikelen.

